

סוג הבחינה: א. בגרות לבתי ספר על-יסודיים
ב. בגרות לנבחנים אקסטרניים
מועד הבחינה: קיץ תשע"ו, 2016
מספר השאלון: 105,931177

שיטות מחקר במדעי החברה (מתודולוגיה)

יחידת לימוד אחת

הוראות לנבחן

א. משך הבחינה: שעה אחת.

ב. מבנה השאלון ומפתח ההערכה: בשאלון זה שני פרקים.

פרק ראשון — (20x2) — 40 נקודות

פרק שני — (20x3) — 60 נקודות

סה"כ — 100 נקודות

ג. חומר עזר מותר בשימוש: אין.

ד. הוראות מיוחדות: (1) כתוב בצורה תמציתית ומדויקת.

(2) בתשובותיך השתמש במושגים שלמדת.

כתוב במחברת הבחינה בלבד, בעמודים נפרדים, כל מה שברצונך לכתוב כטיוטה (ראשי פרקים, חישובים וכדומה).
שום "טיוטה" בראש כל עמוד טיוטה. רישום טיוטות כלשהן על דפים שמחוץ למחברת הבחינה עלול לגרום לפסילת הבחינה!

ההנחיות בשאלון זה מנוסחות בלשון זכר ומכוונות לנבחנות ולנבחנים כאחד.

ב ה צ ל ח ה !

ה ש א ל ו ת

פרק ראשון (40 נקודות)

קרא את הקטע שלפניך, וענה על שתיים מן השאלות 1-4 (לכל שאלה – 20 נקודות).

בעשורים האחרונים השתנה היחס למוסד הנישואין בחברה הישראלית. לפניך נתונים שמתארים את התפלגות גיל הנישואין אצל גברים ונשים ממגזרים שונים בישראל, על פי סקר של הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה (הלמ"ס).
המידע מבוסס על רוב הנתונים שנאספו על ידי מרשם האוכלוסין, ועל רוב תעודות הנישואין שהונפקו בידי בתי הדין הרבניים, השרעיים והכנסייתיים. הנתונים הם על נישואין שנערכו בישראל בלבד.

לוח 1: נשים וגברים בישראל, לפי גיל נישואין בשנת 2009

גיל הנישואין	נשים	גברים
עד גיל 19	7,355	1,654
20-24	17,055	11,576
25-29	15,010	18,003
30-34	5,324	10,095
40-44	1,729	3,357
45-49	371	620
מעל גיל 50	613	1,243
סה"כ	47,784	48,091

לוח 2: גיל חציוני בנישואין ראשונים בקרב נשים וגברים, לפי מגזרים בשנים 1987 ו-2007

	יהודים		מוסלמים		נוצרים		דרוזים	
	גברים	נשים	גברים	נשים	גברים	נשים	גברים	נשים
1987	25.9	22.9	24.0	20.1	27.2	22.4	23.3	18.7
2007	27.6	25.3	26.0	20.7	29.1	24.1	26.4	21.4

ענה על שתיים מן השאלות 1-4 (לכל שאלה – 20 נקודות).

בשאלות שבחרת ענה על שני הסעיפים א-ב (לכל סעיף – 10 נקודות).

1. א. עיתונאי שעיין בנתונים של לוח 1 הסיק שיש גיל נישואין שכיח של נשים וגיל נישואין

שכיח של גברים. הסבר את המושג "שכיח".

האם המסקנה של העיתונאי נכונה? נמק באמצעות שני נתונים מלוח 1.

ב. נסח השערת מחקר שיכולה לעלות מן הנתונים של לוח 1.

2. א. מהו "מדגם מייצג"?

האם אפשר לומר שהמחקר המתואר נערך על בסיס מדגם מייצג? נמק את תשובתך.

ב. הצג שני מאפיינים של המחקר המדעי כפי שהם באים לידי ביטוי בסקר עצמו

ובאופן ביצועו.

3. א. חוקרים טוענים שגיל הנישואין של נשים מכל הדתות בארץ עלה באופן ניכר

(פער של יותר משנתיים) בשנים 1987-2007. האם טענתם נכונה?

נמק על פי שני נתונים מלוח 2.

ב. לפי לוח 2, בשנת 1987 היה הגיל החציוני של נשים דרוזיות שנישאו – 18.7.

הסבר משמעותו של נתון זה.

4. א. לפי הנתונים בלוח 2, ציין שני משתנים בלתי תלויים. כתוב את ההגדרה

האופרציונלית של אחד מהם.

ב. הסבר מהו תוקף (תוקף מדידה). האם אפשר לומר שנתונים אלה מעידים על תוקף גבוה?

פרק שני (60 נקודות)

ענה על שלוש מן השאלות 5-8 (לכל שאלה – 20 נקודות).

בשאלות שבחרת ענה על שני הסעיפים א-ב (לכל סעיף – 10 נקודות).

5. במדעי החברה ישנם שני סוגי מחקר: מחקר כמותי ומחקר איכותני.

א. הצג שני הבדלים בין שני סוגי מחקר אלה.

ב. באחת האוניברסיטאות בישראל נערך מחקר על ניצולי שואה שהסתירו את סיפור חייהם.

באיזה סוג מחקר, כמותי או איכותני, מומלץ להשתמש במחקר כזה? נמק את תשובתך.

6. חוקר במדעי החברה בדק את הקשר בין אינטליגנציה לבין הצלחה בבגרות במתמטיקה.

הוא גילה שככל שרמת האינטליגנציה של התלמיד גבוהה יותר, כך סיכוייו להצליח בבחינה גדלים.

אולם טענה זו נכונה רק אם התלמיד ילמד כראוי לבחינה.

א. הסבר מהו קשר מתוך ומהו קשר מותנה.

ב. איזה סוג קשר מתואר בפתיח? נמק את תשובתך.

7. חוקרים הגדירו את המשתנה "יוקרת המקצוע" – החשיבות שאנשים מייחסים למקצוע מסוים.

א. ציין והצג את סוג ההגדרה של המשתנה "יוקרת המקצוע". נמק את תשובתך.

ב. באיזה סולם היית מציע למדוד את המשתנה "יוקרת מקצוע"? ציין את הסולם, ונמק את

תשובתך.

8. יש הטוענים שבמחקר כמותי מומלץ לשאול שאלות סגורות ולא שאלות פתוחות.

א. הסבר מהי שאלה סגורה ומהי שאלה פתוחה. הצג שלושה יתרונות בשאלת שאלות

סגורות.

ב. הסבר מדוע ניסוי הוא הכלי היחיד שמאפשר לחוקר לבדוק קשר סיבתי בין שני משתנים.

בהצלחה!